

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLAR HAKKINDA SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ: BEKLENTİ VE METAFORLAR*

*Mehmet TAŞDEMİR***

ÖZET

Bu araştırma ile sınıf öğretmeni adaylarının ilk görev yeri ve öğretmenlik performans algıları ile birleştirilmiş sınıf üzerine oluşturdukları metaforlar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Araştırma nitel araştırma türündedir. Çalışma grubu ($\Sigma 64$), amaçsal örnekleme yöntemlerinden benzeşik örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Katılımcı görüşleri içerik analizi ile analiz edilip, gruplandırılarak açıklanmıştır.

Araştırma bulgularına göre katılımcıların büyük bir kısmı mezra, köy ya da belde gibi taşra yaşam deneyimine sahip olmalarına karşın halen il ya da ilçe merkezde yaşamaktadırlar. Sınıf öğretmeni adayı öğrenciler, mesleğe ilk başlangıç yapacakları okulun gerekli niteliklerle donanmış hatta ileri teknolojik donanımlara sahip olması, okul ve çevresinin sosyal, kültürel ve diğer özellikler bakımından olumlu özellikler taşıması gerektiği düşüncesindedirler. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından %42'sinin kendilerini birleştirilmiş sınıflı okullarda öğretim için hazır olduğu düşüncesinde, %38'inin teorik açıdan hazır fakat uygulama deneyimi açısından hazır olmadığını düşüncesinde olmalarına karşın, %58'i ise kendilerini birleştirilmiş sınıflı okullarda öğretmenlik yapacak donanımda görmemektedirler. Bununla birlikte, sınıf öğretmeni adayları sınıf öğretmeni yetiştirme sürecinde birleştirilmiş sınıflı ortamlarda dâhil olmak üzere yeterli uygulama deneyimi yaşamadıkları görüşündedirler. Sınıf öğretmenlerinin köy ya da şehir okullarında görev yapacak olmalarının öğretmenlik idealizmi ve performansını etkileyeceğini ifade eden katılımcıların oranı %61'dir. Sınıf öğretmeni adayı katılımcılar birleştirilmiş sınıflı bir okul hakkında, 9 bitki, 11 insan-hayvan, 18 eşya, 11 kurum-organizasyon temalı olmak üzere 49 farklı metafor oluşturmuşlardır. Buna karşılık birleştirilmiş sınıf öğretmenliği hakkında 30 insan, 8 masal kahramanı, 10 eşya, 3 hayvan temalı olmak üzere toplam 51 metafor oluşturmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Birleştirilmiş Sınıf, Birleştirilmiş Sınıflı Okul, Sınıf Öğretmeni Adayı, İlkokul, Metafor.

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Doç. Dr. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, El-mek: mttasdemir1963@gmail.com

THE VIEWS OF PROSPECTIVE PRIMARY SCHOOL TEACHERS ABOUT MULTIGRADE CLASSES: EXPECTATIONS AND METAPHORS

ABSTRACT

This study aims to find out the perceptions of prospective primary school teachers about the school to begin first assignment, teacher performance and the multigrade classes. The study is a qualitative study. Participants (Σ64) were determined with homogenous sampling method. The data collection tool was a semi-structured questionnaire. Participants' views were analyzed with content analysis and explained under specific themes. According to the findings, while most of the participants have already experienced living hamlets, villages and towns, they lived in county towns and city centres. The prospective primary school teachers wanted to begin their professions in a school environment where the school have had adequate features and even advanced technology and thought the school should be under good condition in terms of social and cultural facilities. 42% of the participants felt ready to work in multi grade classes, 38% of them indicated that they were ready theoretically but not practically and 58% of them didn't regard themselves as equipped enough to teach in schools with multigrade classes. The participants' ideas mostly focus on the inadequate possibilities to get practical education including experiencing in such schools during their university lives. 61 % of the participants indicated that teaching in villages or cities will affect their teaching idealism and performances. Furthermore, the participants made metaphors about the schools with multigrades classes: 9% of the participants made plant-themed metaphors, 11% of them made human-animal-themed metaphors, 18% ones made furniture-themed metaphors and finally 11% ones made institution-organization-themed metaphors. On the other hand, about primary school teaching in multigrade classes 30% of the participants made human-themed metaphors, 8% of them made fairy-tale hero-themed metaphors, 10% of them furniture-themed metaphors and 3% ones made animal-themed metaphors.

Key Words: Multigrade Classes, Schools with Multigrade Classes, Prospective Primary School Teachers, Elementary School, Metaphor.

GİRİŞ

Türkiye'nin kendine özgü sosyal, ekonomik ve coğrafi şartları, zorunlu eğitimin tek bir öğretim şekli ve tek tip okul yapısı ile gerçekleştirilmesini güçleştirmektedir. Zorunlu eğitimin ilk kısmını oluşturan ilkökul, tam zamanlı ya da iki zamanlı olarak, taşınmalı, yatılı-pansiyonlu ve birleştirilmiş sınıflı okul uygulamaları şeklinde gerçekleştirilmektedir.

Birleştirilmiş sınıf, bir sınıfa düşen öğrenci sayısının azlığı ve bu gibi sınıflara ayrı birer öğretmen verilmemesi nedeniyle birden çok sınıfın birleşmesinden oluşan ve tek bir öğretmenin yönetiminde bulunan sınıf (Oğuzkan 1981), birleştirilmiş sınıf öğretimi ise birçok sınıfın bir araya getirilerek bir öğretmence yetiştirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Aryal vd., 2003; Hargreaves vd.,

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014*

2001; Kocaoluk, 1993; Köksal, 2005; Oğuzkan 1981; Şahin, 2007; URL 1; URL 2). Bu tanımlardaki ortak husus birden fazla grubun bir arada ve aynı öğretmenden eğitim alacak olmasıdır. Tanımlara dikkat edildiğinde, böyle bir uygulama zorunluluk durumlarının ortaya çıkardığı bir öğretim uygulamasıdır (Taşdemir, 2012). Türkiye’de birleştirilmiş sınıflı okullar genelde kırsal alanda yer almakta ve bir öğretmene birden fazla sınıfın düştüğü okullardır. Wolff ve Garcia (2000)’ya göre maalesef bu okulların eğitim sistemlerinde en çok ihmal edildiği de bir realitedir. Ayrıca bu okullar çoğunlukla düşük gelirli, izole edilmiş kırsal alanlarda oluşturulmakta ve eğitimsiz öğretmenlere sahip bulunmaktadır. Bu eğitimsiz öğretmenler ise ancak tek sınıflı okul öğretimini biliyorlar ve ancak onu uyguluyorlar. Onlara göre dünya gittikçe şehirleşiyorken birleştirilmiş sınıflı okullar bir realite olarak daha uzun yıllar devam edecektir. Miller (1991a)’e göre birleştirilmiş sınıf ürkek, deneyimsiz ve ya eğitimsiz bir öğretmen için uygun değildir. Bu okullar ya da sınıflar, öğretmen eğitimcilerini (Öğretmen yetiştiren kurumlarda görevli öğretmenleri), kırsal bölge okul yönetim kurulu üyelerini (Eğitimin taşra teşkilatı görevlilerini) ve velileri de içine alan çok geniş bir kapsamı etkilemektedir.

Genel olarak birçok araştırmada birleştirilmiş sınıflar, uygulamada büyük sorunlar yaratan ve eğitim sistemini olumsuz etkileyen ve en kısa zamanda sona erdirilmesi gereken bir sorun olarak nitelenmektedir (Akpınar, Turan ve Gözler, 2006; Aksoy, 2008a; Cornish, 2006; Dalka, 2006; Dursun, 2006; Erden,1996; Erdem, Kamacı ve Aydemir 2005; Gültekin 2005; Karasar ve Platteu, 1998; MEB, 1996; Jakobson, 2007; Sağ, 2010; Sağ, Savaş ve Sezer, 2009; Semerci, Keremgil, Meral ve Çetintas, 2007; Uygur ve Yanpar-Yelken, 2010). Buna karşın başka araştırma bulgularında ise birleştirilmiş sınıf uygulamaları; öğrencilerin kişisel sorumluluklarını yerine getirmelerinde, işbirliği, öz saygı ve benlik gelişimi, okula karşı olumlu davranışlar geliştirme gibi olumlu gelişmelere katkı sağlarken disiplin problemlerinde azalma görülmektedir (Aryal, vd. 2003; Doğan, 2000; Dursun, 2006; Kalaoja, 2002; Mason ve Doepner 1998; Miller 1991b; Pavan 1992; Pratt 1986; Thomas ve Shaw 1992; Yıldız ve Köksal, 2009). Aynı zamanda bu uygulamanın öğrenciler, öğretmenler, ebeveynler ve yöneticiler açısından önemli avantajlar taşıdığı belirtilmektedir (Wick,1998).

Türkiye’de son on yıldır zorunlu eğitim sürecinde işe koşulan taşınabilir ve pansiyonlu ilköğretim uygulaması gibi uygulamaların başlatılması birleştirilmiş sınıflar "sorununu" halletmenin en kesin yolu olarak görülmüştür. Ancak, gerek ailelerin taşınabilir ve pansiyonlu uygulamalara yönelik olumsuz tutumları, gerekse bu uygulamalarda karşılaşılan taşıma, taşınma, finansman, taşıma merkezlerinin yetersizliği, beslenme, akademik başarı sorunu gibi sorunlar yaşanması kapatılmış olan pek çok birleştirilmiş sınıflı okulun tekrar açılmasını gerektirmiştir (Şahin, 2003; Receptoğlu, 2009).

Yirminci yüzyılın başlarında birçok toplumda genel olarak ortak tek derslikli bir okul, birleştirilmiş sınıflar için ilk modellerden biri olmuştur. Bugün sınıf esasına dayalı düzenlemeler baskın olmasına karşın bazı okullar birleştirilmiş sınıflı öğretimi yeniden düzenlemektedirler. Birleştirilmiş sınıflarda öğretimde, öğretmen farklı gelişim aşamalarındaki öğrenciler için muhteşem öğretim becerilerine ve yeteneğine sahip olmalıdır. Okulların, özellikle küçük okulların maliyetini azaltma yollarının keşfedilmesi, gelecekte birleştirilmiş sınıflı öğretim fırsatlarını artırabilecektir (URL 3).

Birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapmak korkutucu olabilir. Birden fazla sınıflar için farklı müfredat hazırlama ve öğretim yapma ekstra iş yükü, büyük bir sabır, enerji ve kararlılık gerektirir. Birleştirilmiş sınıflarda öğretim için farklı stratejiler vardır. Bu zor görev, birleştirilmiş sınıflar öğretimi için olumlu bir tutum ve açık bir yaklaşımla yönetilebilir hale gelebilir (URL 4).

Türk eğitim sisteminde yoksunlukların ortaya çıkardığı ve genelde de sorun olarak algılanan birleştirilmiş sınıf uygulaması alan yazında farklı gelişim ve seviyedeki öğrencilerle birlikte etkileşim sağlanarak gerçekleştirilen eğitsel değeri yüksek olan bir “öğretim modeli” olarak

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

görülmektedir. Bu model Batı eğitim uygulamaları içerisinde eğitsel faydası düşünülerek ve derslik, öğretmen, öğrenci yetersizliği gibi olumsuz şartlara dayalı olmaksızın uygulanan ve klasik sınıf öğretimine alternatif bir öğretim modeli olarak değerlendirilmektedir (Aksoy, 2008b; Taşdemir, 2012).

Türkiye’de birleştirilmiş sınıflar, nüfusu az ve dağınık olan yerleşim birimlerinin bir eğitim problemi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu problem genelde bu üç unsurun bazen birine dayalı olarak bazen de bir kaçının bir arada bulunmasının sonucunda ortaya çıkabilmektedir. Türkiye’de zorunlu eğitim uygulamalarında öğretmen, derslik ve öğrenci dağılımının yetersizliğinin ortaya çıkardığı birleştirilmiş sınıf uygulamalarına ihtiyaç duyulması, öğretmenlerimizin birleştirilmiş sınıflarla öğretim yeterliklerine sahip olmalarını önemli kılmaktadır (Taşdemir, 2012). Gayfer (1991)’in de belirttiği gibi Türkiye’de de sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu kırsal alanda yaşama ve birleştirilmiş sınıflar konusunda çok yetersiz eğitim ve deneyime sahip olmalarına rağmen çoğunlukla mesleki kariyerlerine birleştirilmiş sınıflı okullarda başlamaktadırlar (URL 5)

Cumhuriyet dönemi Türk Millî Eğitim Sistemi eğitim ve öğretim uygulamaları içerisinde zorunlu eğitim uygulamalarının bir gereği olarak, birleştirilmiş sınıflı okullarda öğretim gerçeği yeterince anlaşılıp değer bulamamıştır. Sistem içerisinde sürekli bir olgu olarak süre gelen birleştirilmiş sınıflı okulların öğretim gerçeği önemli bir eğitimsel olgudur.

Amaç

Bu araştırma ile sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf, öğretmenlik ve okul hakkındaki beklenti ve görüşleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Problem cümlesi

Birleştirilmiş sınıf, öğretmenlik ve okul hakkında sınıf öğretmeni adaylarının beklentileri nelerdir ve birleştirilmiş sınıf ve birleştirilmiş sınıf öğretmenliği hakkındaki görüşlerini hangi metaforlarla ifade etmektedirler?

Alt problem 1. Sınıf öğretmeni adaylarının ilk görev yapacakları okul ortamlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

Alt problem 2. Sınıf öğretmeni adaylarının kendilerini birleştirilmiş sınıflarda göreve hazır hissetmelerine ilişkin görüşleri nelerdir?

Alt problem 3. Sınıf öğretmeni adaylarının köy ya da şehirde görev yapacak olmalarının öğretmenlik performans ve öğretmenlik ideallerini etkileyip etkilemeyeceğine ilişkin görüşleri nelerdir?

Alt problem 4. Sınıf öğretmeni adaylarının “birleştirilmiş sınıflı okul” kavramı ile ilgili metaforları nelerdir?

Alt problem 5. Sınıf öğretmeni adayları “birleştirilmiş sınıf öğretmeni” kavramı ile ilgili metaforları nelerdir?

Önem

Birleştirilmiş sınıflarda görev yapacak olan sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılması onların eğitim ve görevlendirilme süreçlerinin daha gerçekçi planlanıp gerçekleştirilmesinde ilgili kurum ve kuruluşlara geribildirim sağlayabilir.

YÖNTEM

Araştırma nitel araştırma türündedir. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analiz gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda, gerçekçi ve

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Nitel araştırmalarda kültür analizi, olgu bilim, kuram oluşturma, durum çalışması ve eylem araştırması türünde farklı araştırma desenleri/yaklaşımı-stratejileri kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008; Büyüköztürk vd. 2008). Bu çalışmada durum çalışması yaklaşımı benimsenmiş olup, görüş belirtme ve metafor oluşturma yolu ile veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir. Metafor, bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü bir zihinsel araç ve soyut kavramlar ile bilinen somut şeyler arasında ilişki kurmaktır (Balcı, 1999; Saban, 2005).

Çalışma grubu

Çalışma grubu, amaçsal örnekleme yöntemlerinden benzeşik örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu örnekleme yöntemi, evrenden araştırmanın problemi ile ilgili olarak benzeşik bir alt grubun-durumun seçilerek çalışmanın burada yapılmasını tanımlar (Büyüköztürk vd. 2008; Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmanın çalışma grubunu 2010–2011 öğretim yılı Bahar dönemi Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Programı son sınıf öğrencilerinin tümü oluşturmaktadır. Çalışma grubu sınıf öğretmenliği programındaki kuramsal ve uygulamalı tüm derslerini alarak dönem sonu sınavlarına girme konumunda bulunan, 29 kız 36 erkek olmak üzere toplam 64 öğrenciden oluşmaktadır.

Veri toplama ve analiz

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Formun geliştirilmesinde alan yazın taramasının ardından geliştirilen taslak görüşme formu, 3'ü sınıf öğretmeni 2'si eğitim bilimleri uzmanından oluşan beş uzman değerlendirmesine dayalı olarak geliştirilmiştir. Geliştirilen taslak form 15 sınıf öğretmenliği 3.sınıf öğrencisine uygulanarak yönerge ve maddelerin açık ve anlaşılabilirliği test edilmiştir. Ön uygulama sonucuna göre gerekli düzeltmeler yapılarak son şekli verilmiştir. Nihai form kişisel bilgileri içeren yapılandırılmış dört madde ile yarı yapılandırılmış, üçü görüş belirleme ile ilgili ikisi de metafor oluşturma ile ilgili olan, beş açık uçlu maddeden oluşturulmuştur.

Araştırmada öğretmen adaylarından ilk görev yerleri, öğretmenlik ve beklentilerine ilişkin görüşleri ile birleştirilmiş sınıflı okul ve birleştirilmiş sınıf öğretmeni kavramlarına ilişkin metafor oluşturmaları istenmiştir. Yazılı olarak elde edilen görüş ve metaforlar içerik analizi yöntemlerinden frekans analizi yoluyla incelenmiştir. Süreçte, ilk olarak öncelikle katılımcılar tarafından üretilen görüş ve metaforların alfabetik sıraya göre geçici bir listesi yapılmıştır. İkinci olarak örnek görüş ve metafor imgesi derleme aşamasında elde edilen öğretmen görüşlerini içeren dokümanlar (cinsiyet E/K ve form 1,2,3) kodlanmıştır. Üçüncü olarak ise öğretmenlerin oluşturdukları görüş ve metaforlar listelenerek, her bir görüş ve metaforun olumlu ya da olumsuz olarak ne anlama geldiği onların neden/niçin böyle tanımladığına ilişkin görüşlerine dayalı olarak sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Verilerin geçerliğini sağlamak için oluşturulan bütün görüş ve metaforlar ve bunların anlamları orijinal ifadelerle araştırma raporunda açıklanmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2008) göre, geçerlik ve güvenilirliğin sağlanmasında, toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır. Bu araştırmada veri analiz süreci detaylı bir şekilde açıklanmış ve elde edilen görüş ve metaforlar, her bir kategoriye temsil ettiği düşünülen görüş ve metafor imgelerine bulgular kısmında yer verilmiştir. Güvenirlik sağlama aşamasında ise araştırmacı tarafından belirlenen metaforlar ve oluşturulan metafor kategorileri, bağımsız bir araştırmacı tarafından da gruplandırılmıştır. Son olarak metafor kategorileri, bu iki gruplandırma arasındaki ortak yanlar dikkate alınarak son şekli verilmiştir.

BULGULAR

Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1 de verilmiştir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

Tablo1. Demografik Bilgiler

DURUM	KIZ		ERKEK		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Mezun olunan ilköğretim okul türü						
Birleştirilmiş sınıflı okul	3	5	2	3	5	8
Normal sınıflı köy okulu	3	5	4	6	7	11
Normal sınıflı belde/kasaba okulu	3	5	1	2	4	6
Normal sınıflı ilçe/il okulu	20	31	28	44	48	75
Belli bir dönem yaşanan yerleşim birimi						
Mezra	-	-	4	6	4	6
Köy	8	13	12	19	20	31
Belde/Kasaba	13	20	14	22	27	42
Halen yaşanan yerleşim birimi						
Mezra	-	-	-	-	-	-
Köy	2	3	3	5	5	8
Belde/Kasaba	1	2	1	2	2	3
İlçe	4	6	6	9	10	16
Şehir	22	34	25	41	47	75
TOPLAM	29	45	35	56	64	100

Tablo 1 bulgularına göre katılımcılardan 59'u (%92) normal sınıflı bir ilköğretim okulu mezunu olmasına karşın ancak 5'i (%8) birleştirilmiş sınıflı bir okuldan mezun olmuştur. Katılımcı sınıf öğretmeni adayları öğrencilerin 51'i (%79) bir şekilde mezra, köy ya da belde gibi taşra yerleşim birimlerinde ikamet etmişlerdir. Aynı şekilde halen köy ya da beldelerde ikamet eden öğretmen adayları sayısı 7 (%11) dur. Bunlara karşın ilçe ya da şehir merkezlerinde ikamet eden öğretmen adayları sayısı ise 57 (%89) dur. Bu sonuçlar katılımcıların büyük bir kısmının mezra, köy ya da belde yaşam deneyimine sahip olduklarını ancak halen il ya da ilçe merkezde yaşadıklarını göstermektedir.

1. Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlk Görev Yapacakları Okul Ortamlarına İlişkin Görüşleri

Tablo 2. Görev Yapmak İstenilen Okul Özelliği

Görev yapmak istenilen okul özelliği	f	%
Görev için yeterli standartlara sahip okul	29	27
Tüm koşulları sağlayan okul	24	22
Merkezi okul	7	7
Velilerin yeterli ilgiyi gösterdiği okul	6	6
Normal sınıflı bir okul	6	6
Olumlu örgütsel havaya sahip	5	6
Ulaşım ve barınma imkânı olan okul	4	4
Kendisine rehberlik edecek bir öğretmenin olduğu okul	4	4
Elektronik sınıfları olan okul	4	4
Temiz, düzenli bir okul	2	2
Konumunun iyi bir yerde olduğu köy okulu	2	2
Köy okulu	2	2
Batı bölgelerinde bir okul	2	2

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

Sınıfları çok kalabalık olmayan okul	2	2
Birleştirilmiş sınıflı olmayan okul	1	1
Velilerle rahat iletişim kurulabilecek çevredeki bir okul	1	1
Eğitilmiş kişilerden oluşmuş belde/kasaba okulu	1	1
Terörün olmadığı bir yerleşim yerindeki okul	1	1
Öğrencileri Türkçe bilen öğrencilerden oluşmuş bir okul	1	1
Lojmanı olan bir okul	1	1
Tek öğretmenli bir okul	1	1
Yaşam şartlarında sorun ve sıkıntı yaratmayan bir yerdeki okul	1	1
Toplam	107	100

Tablo 2 bulgularına göre, sınıf öğretmeni adayı öğrenciler mesleğe ilk başlangıç yapacakları okul ve özellikleri hakkında 107 farklı görüş belirtmişlerdir. Sadece iki katılımcı özellikle köy okulu ya da tek öğretmenli bir okulda göreve başlangıç yapmak istemişlerdir. Buna karşın katılımcıların tamamına yakını donanımlı okullarda görev yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu konuda bazı özgün katılımcı ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Köy okulu bile olsa kendime ait bir sınıfım olmasını isterim. Birleştirilmiş sınıf okutmanın oldukça zor olacağını düşünüyorum.”[K,43]; “fiziki yönden iyi, sıcaklık, alt yapı özellikleri eksiksiz, eğitim için gerekli tüm materyallerin bulunduğu...”[K,41]; “sanatsal, kültürel, sportif faaliyetlere imkân sağlayan fiziki yapısının olmasını isterim...”[E,54]; “...ama ben okulumun çok lüks değil de öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak, gelişimlerine uygun fiziki bir çevreye sahip olan bir okul olmasını isterim.”[K,25]; “temiz, düzenli bir okul, öğrencilerle ilgilenen sorumlu velilerin olması...”[K,9]; “gönül ister ki tüm olanaklar olsun. İmkânlar sınırlı olmasın. Ama olmayacağını biliyoruz.”[K,6]; “ulaşım ve konaklama sorunu olmayan mümkünse de birleştirilmiş sınıfı olmayan...”[K,4].

Tablo 2 bulguları ve özgün katılımcı ifadelerinde de görüldüğü üzere katılımcılar ilk başlangıç yapacakları okulun gerekli niteliklerle donanmış, hatta ileri teknolojik donanımlara sahip, okul ve çevresinin sosyal, kültürel ve diğer özellikler bakımından olumlu özellikler taşımasını istemektedirler.

2. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kendilerini Birleştirilmiş Sınıflarda Göreve Hazır Hissetmelerine İlişkin Görüşleri

Tablo 3. Birleştirilmiş Sınıflarda Göreve Hazır Olma Durumuna İlişkin Görüşler

Birleştirilmiş sınıflarda göreve hazır olma	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Hazır	12	19	15	23	27	42
Teorik olarak hazır, uygulama açısından hazır değil	10	16	14	22	24	38
Hazır değil	2	3	6	9	8	13
Yapabilecek düşüncesinde olma	2	3	-	-	2	3
Hazır fakat çok kaygılı	1	2	1	2	2	3
Gelişmemiş çevrede göreve hazır olmama	1	2	-	-	1	2
Toplam	28	44	36	56	64	100

Tablo 3 bulgularına göre katılımcılardan 27'si (%42) kendilerini birleştirilmiş sınıflı okullarda öğretim için hazır hissetmektedirler. Teorik açıdan hazır fakat uygulama deneyimi açısından hazır olmadığını ifade eden katılımcı sayısı 24'tür (%38). Buna karşın 8 katılımcı (%13) hazır olmadıklarını ifade etmektedir. Aynı şekilde 5 katılımcı (%8) ise bir şekilde hazır hissetmediklerini ifade etmişlerdir. Bulgular genel olarak incelendiğinde sınıf öğretmeni adayı

Turkish Studies

öğrencilerin öğrencilik dönemlerini tamamlamış olmalarına rağmen (%58) birleştirilmiş sınıflı okullarda öğretmenlik yapmaya kendilerini yeterli donanımda görmedikleri söylenebilir. Bu konuda bazı özgün katılımcı ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Yarı yarıya hazır hissettiğimi söyleyebilirim. Hazır hissediyorum çünkü dersi aldım ve verimli bir ders oldu. Birleştirilmiş sınıflar hakkında bilgi sahibi oldum. Hazır hissetmiyorum çünkü hiç köyde bulunmadım ve birleştirilmiş sınıflarda nasıl eğitim yapılıyor uygulamalı olarak görmedim.”[E,37]; “... hazır değilim, bu hazırlığı yaşayarak öğreneceğimi düşünüyorum. Okulda verilen teorik bilgiler genelde işe yaramıyor.”[E,36]; “%60 hazır hissediyorum. Uyum, hayat şartları yönünden; hizmet sürecinde böyle bir uygulama veya staj deneyimim olmadığı için uygulama yönünden kendimi tam hazır hissetmiyorum.”[E,33]; “tam anlamı ile olmasa da hazır hissediyorum. Bu derste almış olduğumuz yeterlilik de bizleri daha hazır hale getirdi ama tabii her şey iş başında daha işlevsel olur.”[E,12]; “...mantalite olarak hazırım...”[E,8]; “yapabilirim diye düşünüyorum ama normal sınıftan daha zor olacağını düşünüyorum. Daha çok emek ve çalışma ister bunu ilk öğretmenlik yılımda yapmam için çok zorlanacağımı...”[K,64]; “kendimi hazır hissetmiyorum. Çünkü ilk başta normal sınıflarda eğitim verip o sınıf atmosferini tanıyıp ondan sonra birleştirilmiş sınıflarda eğitim vermek isterim.”[K,57];

Özgün katılımcı ifadelerde de görüldüğü üzere katılımcı görüşleri daha çok öğretmenlik eğitim sürecinde birleştirilmiş sınıflı ortamlarda dâhil olmak üzere yeterli uygulama deneyimi geçirilmediği üzerinedir.

3 Sınıf Öğretmeni Adaylarının Köy Ya Da Şehirde Görev Yapacak Olmalarının Öğretmenlik Performans Ve Öğretmenlik İdeallerini Etkileyip Etkilemeyeceğine İlişkin Görüşleri

Tablo 4. Görev Yapılan Yerin Öğretmenlik İdeal Ve Performansını Etkileyip Etkilemeyeceğine İlişkin Görüşler

Görev yapılan yerin öğretmenlik ideal ve performansını etkilemesi	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
ETKİLER:	17	27	22	34	39	61
Çünkü;						
1.Köy ve şehir şartları bir birinden çok farklı olduğu için etkiler	15	23	18	28	33	52
2.Aile yapıları değiştiği için etkiler	4	6	-	-	4	6
3.Gelişmemiş kırsal yörelerde görev yapmaya daha istekli olduğum için performansım artar	1	2	-	-	1	2
4.Merkezlerde veli daha duyarlı olduğu için performansım artar	-	-	1	2	1	2
ETKİLEMEZ:	8	13	14	22	22	34
Çünkü;						
1.İdealist bir öğretmen için bilgi ve tecrübesi her yerde aynıdır.	5	8	12	19	17	27
2.Köy şartları kendimi geliştirmeme katkı sağlar	1	2	1	2	2	3
3.Şuan her şeyi toz pembe görüyorum	1	2	-	-	1	2
4.Geleneksel ortamlardan geldiğimden donanım eksiklikleri fazla sorun oluşturmaz	-	-	1	2	1	2
Köydeki insan ilişkilerinin daha içten yakın olması öğretmene sosyal destek sağlar	-	-	1	2	1	2
KİSMEN ETKİLER	1	2	2	3	3	5

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

Tablo 4 bulgularına göre sınıf öğretmenlerinin köy ya da şehir okullarında görev yapacak olmasının öğretmenlik idealizmi ve performansını etkileyeceğini ifade eden katılımcı sayısı 39 (%61) dur. Kısmen etkileyeceği görüşünde olan 3 (%3) katılımcıya karşın, etkilemeyeceğini ifade eden katılımcı sayısı 22 (%34) dür. Köy ya da şehir okullarında görev yapacak olmanın öğretmenlik idealizmi ve performansına etki yapacağını ifade eden katılımcıların 33'ü (%52) “Köy ve şehir şartları bir birinden çok farklı olduğu için etkiler.”[K,41; K,42, K,44; E,49; E,1]; görüşü üzerinde yoğunlaşmışlardır. Buna karşılık etkilemeyeceği görüşünde olan katılımcılar ise “İdealist bir öğretmen için bilgi ve tecrübesi her yerde aynıdır”[K,4; E,62; E,1; K,6; E,2; E,34; E,37; E,8]” (%27) görüşünde yoğunlaşmaktadırlar. Bu konuda bazı özgün katılımcı ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“bence etkiler. Öğrenci ve velilerin umursamaz tavırları ve boş vermişlikleri köyde çok fazla. Bu da öğretmenin ideallerini etkiliyor. Bir süre sonra öğretmen ideallerinden vazgeçiyor sadece gelip gitmek olmuş olmak için okula geliyorlar.”[K,9]; “biz öğretmenlerin nerde oldukları önemli değildir. Görevimi nerde olursam olayım layıkıyla yapacağıma inanıyorum.”[K,43]; “merkez okulda belki de bir şeyler bildiğini düşünen, ama derse her şeyi biliyorum düşüncesi ile hazırlıksız gelen öğretmenlerin gölgesinde kalabilirim.. Belki pis, pasaklı olurlar, belki konuşmayı bilmezler bu daha zevkli ki. Ben onları adam etmek istiyorum. Sadece matematik bilen değil iyi öğrenci. Resim yapan, şiir yazan da benim öğrencilerim.”[K,45]; “hiç etkilemez. Bayrağın dikili olduğu her yer bizim vatanımızdır. Köy şehir fark etmez benim için. Çünkü ben köyde de yaşadım, şehirde de yaşadım, kasabada da yaşadım.”[E,50]; “ne idealimi ne de performansımı etkiler. Okul her yerde okuldur.”[E,5]; “köyde yapmamız deneyim kazanma hayatı daha yakından tanıma açısından daha iyidir. Ama çevreden duyduklarımız bizleri köyde öğretmenlik yapmaktan soğutuyor...”[E,12]; “ben köyde öğretmenliğin ve öğretim görmenin ne olduğunu iyi biliyorum. O yüzden köy okulunda görev yapmak ve oradaki çocuklara elimden gelen yardımı yapmak istiyorum. Çünkü öyle yerlerde her şeyin değeri daha iyi biliniyor.”[E,22]; “idealimi etkilemez ancak performansımı doğal olarak etkiler. İmkânsızlıkların olduğu bir okulda zengin öğretim yöntem ve tekniklerini uygulayamam.”[E,33]; “etkilemez. ...asıl olan köy şartlarında iyi öğretmen olmaktır.”[E,13].

Katılımcıların örnek olarak verilen özgün ifadelerde görüldüğü üzere, sınıf öğretmenlerinin köy ya da şehir okullarında görev yapacak olmaları, onların ideal ve performansları üzerinde en çok merkez ve taşra okullarının araç, gereç, donanım farklılığı açısından olumsuz etkileyeceği şeklindedir. Buna karşın köy ve şehir şartlarının öğretmenlerin ideal ve performanslarını olumsuz etkilemeyeceğini ifade eden katılımcılar, özellikle taşra şartlarının olumsuzluklarına karşın yüksek düzeyde idealizm yüklü oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir.

4. Birleştirilmiş Sınıflı Okul” Kavramı İle İlgili Oluşturulan Metaforlar

Tablo 5. Birleştirilmiş Sınıflı Okul Üzerine Oluşturulan Metaforlar

TEMA	f
Bitki	10
İnsan-Hayvan	11
Kurum-Organizasyon	11
Eşya	23
Diğer	5
TOLLAM	49

Tablo 5 bulgularına göre sınıf öğretmenliği üzerine 10’u bitki, 11’i insan-hayvan, 11’i kurum-organizasyon, 23’ü eşya ve 5’i de farklı türdeki temada metaforlar oluşturulmuştur. Oluşturulan metaforlar Tablo 6 da verilmiştir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

Tablo 6. Birleştirilmiş Sınıflı Okul Üzerine Oluşturulan Metafor Temaları Açılımı

TEMA	KIZ (f)	ERKEK (f)
Bitki	Farklı türdeki bitkiler(1), Bitki(2), Meyve sepeti(1), Papatya(1), Ağaç(1)	Güçsüz çalılık(1), Bitki(3)
İnsan/ Hayvan	Kaplumbağa(1), Hücre(1), Göç eden kuşlar(1), Süpermen(2)	Kurt sürüsü(1), Ahtapot(1), Sürü(2), İki başlı ejder(1), Raskolnikov(parçalanmış karakterli roman kahramanı)(1)
Eşya	Makine(3), Çamaşır makinesi(2), Bilgisayar(2), Düdüklü tencere(1), Mozaik(1), Otobüs terminali(1), Fabrika(1)	Makine(4), Silah(2), Bilgisayar(1), Formüla 1 aracı(1), Gemi(1), Saat(1), Çok uluslu bir ülke(1), Futbol takımı(1)
Kurum/ Organizasyon	Kömür ocağı görünümünde mücevher üretebilecek eğitim ocağı (1), Şirket(1), Şirin'lerin köyü(1), Çok amaçlı salon(1)	Bahçe(1), Alışveriş merkezi(2), Tavuk kümesi(1), Her kafadan bir sesin çıktığı meclis (1) İki bölmeli bir oda(1), Bal(1)
Diğer	Davul sesi(1), İşlenmemiş bir maden(1)	Sınırlı zamanda yapılan güzel bir yemek(1), Okunmamış bir roman(1), Bahçıvan-gül ilişkisi(1)

Tablo 6 bulgularına göre sınıf öğretmeni adayı katılımcılar birleştirilmiş sınıflı okul hakkında 5 farklı sınıflamaya tabi tutulabilecek 47 farklı türde toplam 60 adet metafor oluşturmuşlardır. Birleştirilmiş sınıflı bir okul hakkında oluşturulan metaforlardan bazıları ve yüklenilen anlamları özgün katılımcı ifadeleri olarak aşağıda verilmiştir.

İşlenmemiş bor madeni: “İşlemezsen bir işe yaramaz. Ama işlersen çok pahalıya satar, bin bir çeşit işler yapabilirsin. İşte bu yüzden birleştirilmiş sınıfta aynıdır. Öğretmen kıymetini bilirse kıymetli bir hazinedir.”[K,4]

Düdüklü tencere: “O kadar farklı yiyeceği bir araya getirip, ortak bir lezzet oluşturmaya yönelik.”[K,10]

Şirket: “Elemanları, çalışanları yetersiz. Ama ayakta durmaya çalışıyor. Okulda öğretmenleri yetersiz, dersliği yetersiz olmasına rağmen eğitimini-öğretimini devam ettirmeye çalışıyor.”[K,21]

Davul sesi: “Uzaktan sesi insanlara hoş gelen bir davul sesi gibi bir şey. Yaklaştıkça zorluk ve problemleri ortaya çıkar.”[K,30]

Meyve sepeti: “Farklı seviye gruplarının var olduğu bir ortam. Bu ortamda dikkat edilmez ve herhangi bir seviyede aksaklık-eksiklik tüm meyveleri çürütür.”[K,42]

Çok uluslu ülke: “Her düzeyde öğrenci vardır. Farklı etkileşimler farklı düzeyde kişiler olmasından dolayı.”[E,65]

Güçsüz çalılık: “Budandım, ilgisiz gibi görünen. Çünkü birçok öğrenci bir öğretmen tarafından eğitilecek. Bu nedenle çoğu öğrenci zayıf kalacak, sadece bir topluluk olarak görülecek.”[E,53]

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

Ahtapot: “Ahtapotun bir sürü kolu olmasına rağmen hepsini etkili, amaçlı ve ihtiyaca göre kullanmakta ve çok kolu dezavantaj gibi görünse bile avantaj olarak hayatını sürdürmektedir.”[E,47]

Şirinlerin köyü: “Orada her çeşit karakterde şirin var. Birleştirilmiş sınıfta da her yaştan her kademedeki öğrenci var.”[K,57]

Kaplumbağa: “Normal öğretimden ağır ve geri olabilir. Çünkü aynı anda birden fazla sınıflara, farklı özellikteki öğrencilere ulaşmak zor. Bundan dolayı ağır ve yavaştır.”[K,64]

Bal: “Bir arının farklı çiçekten bal alması gibi...bu okulda farklı sınıftaki öğrencilerden bir karışım oluşur. Ortaya güzel bir karışım çıkar.”[E,1]

Tavuk kümesi: “Küme küküklü büyüklü tavuklar vardır. Ancak bunlar hep bir arada yaşamak zorundadırlar. Sahipleri de bunları beslerken birlikte düşünür. Hepsini büyümesini, gelişmesini ister. Hiç birini diğerine feda etmez. Birleştirilmiş sınıflarda böyledir. Bütün öğrencileri farklı olmalarına rağmen, ortak amaç yetiştirilmeleridir.”[E,8]

Oluşturulmuş olan özgün metaforların temaları genelde, okulun-sınıfın farklı özellikte öğrencilerden oluştuğu, karmaşık ve aynı zamanda zor bir yapıdan oluştuğu ve tüm farklılıklarına rağmen ortak amaca hizmet edecek etkilere yer verilmesi gerektiği yönünde pozitif vurgular görülmektedir. Katılımcı ifadelerinde birleştirilmiş sınıflı okul hakkında negatif düşünceler içeren metafor sayısı dikkate değer derecede azdır. Bu da sınıf öğretmeni adayı öğrencilerin birleştirilmiş sınıflı okul uygulamasına olumsuz düşünceler içerisinde yaklaşmadıkları biçiminde yorumlanabilir. Bu bulgular Tablo 3 bulguları ile de benzerlik taşımaktadır.

5.“Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenliği” Kavramı İle İlgili Oluşturulan Metaforlar

Tablo 7. Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenliği Üzerine Oluşturulan Metafor Temaları Dağılımı

TEMA	f
İnsan	28
Masal kahramanı	8
Eşya	10
Hayvan	3
Diğer	3
TOLLAM	52

Tablo 7 bulgularına göre sınıf öğretmenliği üzerine 28’i insan, 8’i masal kahramanı, 10’u eşya, 3’ü hayvan ve 3’ü de farklı türdeki temada metaforlar oluşturulmuştur. Oluşturulan metaforlar Tablo 8 de verilmiştir.

Tablo 8. Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenliği Üzerine Oluşturulan Metafor Temaları Açılımı

TEMA	KIZ (f)	ERKEK (f)
İnsan	Ev hanımı(1), Demir ustası(1), Çiftçi(2), Usta bir aşçı(1), Hizmetçi(2), Anne-baba(2), Mücevher ustası(1), Çölde susuz kalmış bedevi(1), Başbakan(1), Rehber(1)	Orkestra şefi(2), Saat tamircisi(1), Çiftçi(1), Bilgisayar kullanıcısı(1), Gemi kaptanı(1), Formula 1 pilotu(1), Şoför(1), Çoban(3), Çaresiz bir kişi(1), Tiyatro oyuncusu(1), Teknik direktör(1)
Masal Kahramanı	Süpermen(5), Heidi(2)	Süpermen(1)
Eşya	Makine (1), Silah(1), Ayna(1)	Makine(3), Silah(4)
Hayvan	Arı(1), Aslan(1)	Ahtapotun başı(1)
Diğer	Bitki(1)	Kardelen(1), Fabrika(1)

Turkish Studies

Tablo 8 bulgularına göre sınıf öğretmeni adayı katılımcılar birleştirilmiş sınıf öğretmenliği hakkında 4 farklı sınıflamaya tabi tutulabilecek 37 farklı türde toplam 52 adet metafor oluşturmuşlardır. Birleştirilmiş sınıflı bir okul hakkında oluşturulan metaforlardan bazıları ve yüklenen anlamları özgün katılımcı ifadeleri olarak aşağıda verilmiştir.

Anne: “Sağlam, her şeye koşan, yılmayan, fedakâr.”[K,48]

Süpermen: “Her şeye ulaşabilmesi herkesin yardımına koşabilmesi. Bir eksiği, bir yanlığında, bir yardımda her öğrenciye yetişebilmeli.”[K,64]; “Süpermen gibi bir kahraman, öğrencileri cehaletten kurtaran kahraman.”[K,24]; “Ülkemizdeki sıkıntılı eğitim şartları ve ortamları göz önüne alınacak olursa bir birleştirilmiş sınıf öğretmeni Süpermen gibi...”[K,30]

Fabrikatör: “Bütün sistemin mükemmel bir şekilde çalışmasını ve koordinasyonunu sağlayan kişi olarak görebiliriz. Okul öğretmeni de okul sisteminin mükemmel çalışmasını sağlar.”[K,62]

Çiftçi: “Aynı anda birden fazla ürünle ilgilenip hepsini de en verimli olarak yetiştirmektir.”[E,17]; “çiftçi toprakla ne kadar ilgilenirse toprak verimi artırılır. Öğretmende o şekilde öğrencilerinden verim alır.”[K,9]

Çoban: “Sonuçta sürülerde bölünme olur. Bu bölünmeyi durdurmak için usta bir çoban olmak gerekir.”[E,27]; “

Arı: “Arılar bal yapmak için ne kadar meşakkatli ise birleştirilmiş sınıfta öğretim yapmak o kadar özen gerektiriyor.”[E,32]; “azmiyle, çalışmasıyla, sabrıyla öğretmeni arıya benzetebiliriz.”[K,21]

Bilgisayar kullanıcısı: “Lider görevi üstlenmesi, komutlar vermesinden dolayı her şey bilgisayar kullanıcısına bağlıdır.”[E,14]

Anne-baba: “Nasıl bir anne çocukları arasında ayırım yapmaz, ihtiyaçlarını karşılamak için kendini feda eder, öğretmende öyle. Belki olanakları kısıtlı abi-abla-kardeş saygı sevgi içerisinde birliği ifade ediyor.”[K,44]

Mücevher ustası: “Sabırlı, her zaman umutlu, elindekini kıymetini bilen bir usta. Kimsenin oralı olmadığı, gitmek istemediği yerlere oralardaki cevherlere üzülen, onları keşfetme aşkıyla oraya giden, mesleğine âşık bir ustadır sınıf öğretmeni.”[K,45]

Hizmetçi: “Tüm gün öğrencilere yetiştirmeye çalışır. Ama gün sonunda performansı düşer. Hiç işi bitmez. Bir öğrenci ile ilgilenmeye çalışırken diğer öğrenciler dağınık kalır. Hepsine yetişmesi çok zordur. Günün şartlarına göre mecburiyet olmasa yapılmaz ve her insan bu yükü kaldıramaz”[K,41]

Heidi: “O zor şartlarda her şeyi olumlu yönleriyle görmektedir. Zarardan kar sağlamak onun özelliğidir.”[K,28]

Ahtapot: “Çünkü on parmağında on marifet olması gerekir. Kendini üst düzey yetiştirmesi gerekir. Kısaca ahtapot gibi elleri olması lazım.”[E,56]; “Bir başı olmasına rağmen bütün kolları ile aynı anda etkili bir şekilde hükmetme becerisine ve avantajına sahip.”[E,47]

Birleştirilmiş sınıf öğretmeni hakkında oluşturulmuş olan özgün metaforların temalarında; genelde öğretmenin zor şartlar altında kalacağı, çok farklı ortam ve öğrencilerle etkileşimde bulunacağı, bunlara karşın çok nitelikli ve donanımlı olması gerektiği ve bu donanımı ile zorlukların üstesinden gelebileceği yönünde pozitif vurgular yapılmıştır. Katılımcı ifadelerinde birleştirilmiş sınıf öğretmeni hakkında negatif düşünceler içeren metafor sayısı dikkate değer derecede azdır. Bu da sınıf öğretmeni adayı öğrencilerin, birleştirilmiş sınıflı ortamlarda öğretmenlik yapmaya dönük olarak, olumsuz düşünceler içerisinde olmadıkları biçiminde yorumlanabilir. Bu bulgular Tablo 3 bulguları ile de paralellik taşımaktadır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma bulgularına göre, sınıf öğretmeni adaylarının büyük kısmı (%79) taşrada yaşam deneyimine sahip, genelde normal sınıflı köy, belde, ilçe okullarında öğrenim görmüş (%92) ve halen (%89) ilçe ve il merkezlerinde yaşayan kişiler oluşturmaktadır. Bu özellikleri ile sınıf öğretmeni olarak mesleki deneyimlerini uzun süre taşrada uygulayacak olan bu öğretmenlerin taşra deneyimine sahip oldukları söylenebilir.

Sınıf öğretmeni adayı öğrenciler mesleğe ilk başlangıç yapacakları okulun gerekli niteliklere haiz, hatta ileri teknolojik donanımlara sahip olmasını, okul ve çevresinin sosyal, kültürel ve diğer özellikler bakımından olumlu olmasını belirtmişlerdir. Bu bulgular Çınar (2004) Dalka, (2006), Ok ve Önkal (2007), Sağ (2009) ve Recepoğlu (2009) bulgularını destekler özelliktedir.

Sınıf öğretmeni adaylarının %42'si kendilerini birleştirilmiş sınıflı okullarda öğretim için hazır hissetmektedirler. Teorik açıdan hazır fakat uygulama deneyimi açısından hazır olmadığını ifade eden katılımcı oranı %38'dir. Buna karşın %13'ü hazır olmadıklarını ifade etmişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde sınıf öğretmeni adayı öğrencilerin yarıdan çoğu (%58) birleştirilmiş sınıflı okullarda öğretmenlik yapmak için kendilerini yeterli donanıma sahip olarak görmemektedirler. Bu bulgular Akpınar, Turan ve Gözler (2006), Aryal vd. (2003) ile Kaya ve Taşdemirci, (2005) bulgularında görülen akademik yetersizliklerin kaynaklarına işaret etmesi bakımından manidardır.

Sınıf öğretmenlerinin köy ya da şehir okullarında görev yapacak olmasının öğretmenlik idealizmi ve performansını etkileyeceğini ifade eden katılımcı oranı %61 iken, etkilemeyeceğini ifade edenlerin oranı ise %34'tür. Köy ya da şehir okullarında görev yapacak olmanın öğretmenlik idealizmi ve performanslarını etkileyeceğini ifade edenlerin %52'si "Köy ve şehir şartları bir birinden çok farklı olduğu için etkiler" görüşünde yoğunlaşmaktadır. Buna karşılık etkilemeyeceği görüşünde olan katılımcılar ise "İdealist bir öğretmen için bilgi ve tecrübesi her yerde aynıdır." (%27) görüşünde yoğunlaşmaktadırlar. Bu bulgular, Birleştirilmiş sınıflı okulların öğretmen performansını olumsuz etkilediğine ilişkin Dursun (2006) ve Şahin (2003) bulguları ile benzerlik taşımaktadır.

Sınıf öğretmeni adayları birleştirilmiş sınıflı bir okul hakkında 5 farklı kategoride, 47 farklı türde toplam 60 adet metafor oluşturmuşlardır. Bunlardan 10'u bitki, 11'i insan-hayvan, 23'ü eşya, 11'i kurum-organizasyon ve 5'i de farklı temalı metaforlardan oluşmaktadır. Metaforların temaları genelde okulun-sınıfın farklı özellikte öğrencilerden oluştuğu, karmaşık ve aynı zamanda zor bir yapıdan oluştuğu ve tüm farklılıklarına rağmen ortak amaca hizmet edecek etkilere yer verilmesi gerektiği yönünde pozitif içeriklidirler.

Sınıf öğretmeni adayları birleştirilmiş sınıf öğretmenliği hakkında 5 farklı kategoride, 37 farklı türde toplam 52 adet metafor oluşturmuşlardır. Bunlardan 28'i insan, 8'i masal kahramanı, 10'u eşya, 3'ü hayvan ve 3'ü de farklı temalı metaforlardan oluşmaktadır. Metaforların temaları; genelde birleştirilmiş sınıf öğretmenin zor şartlar altında çalışacağı, çok farklı ortam ve öğrencilerle etkileşimde bulunmak zorunda kalacağı, bu olumsuzluklara karşın kendilerinin çok nitelikli ve donanımlı olması gerektiğinin bilincinde ve bu donanımı ile zorlukların üstesinden gelineceği yönünde pozitif vurguludurlar. Bu bulgular birleştirilmiş sınıf öğretmeni hakkında Aslan (2013) araştırma bularında ortaya konulan "bilgi sağlayıcı, şekillendirici-biçimlendirici, bireysel gelişimin destekleyicisi, yönlendirici ve yol gösterici, sabır örneği" şeklindeki pozitif yöndeki tanımlamalarla benzerlik göstermektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

ÖNERİLER

Genelde taşra kökenli olan adayların taşra yaşamı, özellikle de birleştirilmiş sınıflı okullar hakkında pek olumsuz düşünceler içerisinde olmadıkları görülmektedir. Ancak adayların görevleri ile ilgili kaygıları; taşra okullarının genelde araç, gereç ve donanım bakımından yoksunluklar içerisinde olacağı yönünde olup, bunun da onların ideal ve performanslarını olumsuz etkileyeceği yönündedir. Ülkemizde tüm yerleşim birimlerindeki ilköğretim okullarının donanımlarının gittikçe daha da iyileştirilecek olması, öğretmen adaylarının taşra şartlarına daha iyimser bakmalarını sağlayabilir.

Özellikle adaylık sürecinde taşra okullarından ve yaşam şartlarından iyi örneklerin gösterilmesi adayların taşra kaygısını azaltabilir.

Öğretmenlerin özlük haklarıyla taşra lehine yapılacak pozitif ayırımcılık öğretmenlerin taşrada görevlendirilmeye daha iyimser yaklaşım içerisinde olmalarını destekleyebilir.

Sınıf öğretmenliği eğitimi programlarında zaman zaman farklı isimlerle yer alan okul temelli yaşantıların “okullarda gözlem ve uygulama” birleştirilmiş sınıfları bulunan okullarda “en azından taşra (köy)” okullarında da gerçekleştirilmesi sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretim için niteliklerinin oluşturulmasına önemli katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- AKPINAR, B., TURAN, M. ve GÖZLER, A. (2006). “Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin yeni ilköğretim müfredatına ilişkin görüş ve önerileri” Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi, (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi 14–16/Nisan/2006, Ankara), *Bildiri Kitabı 2. Cilt*, 415–420, Kök Yayıncılık, Ankara.
- AKSOY, N. (2008a). Multigrade schooling in Turkey: An Overview. *International Journal of Educational Development*, 28, 218–228.
- AKSOY, N. (2008b). Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim-Öğretim: Genç ve Deneyimsiz Öğretmenlerin Görüşlerine Dayalı Bir Araştırma. *Eğitim Bilim Toplum.6* (21), 83–108.
- ARYAL, P.N, NEUPANE,S.R, LAUDARI,D.C., and BHATTARAI,K.R. (2003). *A Study on Multi-grade/Multi-class Teaching: Status and Issues*. Tribhuvan University, Research Centre for Educational Innovation and Development. Tripureshwar, Kathmandu, Nepal, July
- ASLAN,S. (2013). Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin “Öğretmen” Kavramı İle İlgili Algılarının Metaforik İncelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/6 Spring*, 43–59,
- BALCI, A. (1999). *Metaphorical images of school, school perceptions of students, teachers, and parents from four selected schools*. Unpublished MA Thesis, Middle East Technical University, Ankara, Turkey.
- BLUMS, N., DIWAN,R. (2007). *Small, Multigrade Schools and Increasing Access to Primary Education in India: National Context and NGO Initiatives. Create Pathways To Access*. Research Monograph No 17. Consortium for Research. Centre for International Education, Sussex School of Education, University of Sussex, Falmer, Brighton BN1 9QQ, United Kingdom
- BURNS, R.B., MASON, D.A. (2002). Class Composition and Student Achievement in Elementary Schools. *American Educational Research Journal*, 39(1), 207–233.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK, E.K., AKGÜN, Ö.,E.,KARADENİZ, Ş. ve DEMIREL, F. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, 2.Basım, Pegem A, Ankara.
- CORNISH, L. (2006). *Parents' view of composite classes in an Australian school.* <http://www.aare.edu.au/aer/online/0602h.pdf>, adresinden 12 Ocak 2012 tarihinde indirilmiştir
- ÇINAR, İ. (2004). Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında İlkokuma Yazma Öğretimine İlişkin Bir Araştırma. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi C.5,S.7*
- DALKA, S. (2006) “ Birleştirilmiş Sınıflı Köy Okullarının Problemleri ve Durum Tespiti: Doğu Beyazıt Örneği” Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi, (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi 14–16/Nisan/2006, Ankara), *Bildiri Kitabı 2. Cilt*, 415–420, Kök Yayıncılık, Ankara.
- DURŞUN, F. (2006). Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi. 2.:*33–57
- EDİNME: 05 Ocak.2012, URL 1: http://www.ehow.com/how_7629738_teach-multigrade-classroom.html
- EDİNME: 07 Ocak .2012, URL 2: www.ioe.ac.uk/multigrade
- EDİNME: 10 Ocak 2012, URL 3: http://www.ehow.com/how_7636022_teach-multiple-grade-levels.html#ixzz1TDxfjXnz
- EDİNME: 11 Ocak .2012,URL 4: http://www.ehow.com/how_7629738_teach-multigrade-classroom.html.
- EDİNME: 13 Ocak .2012, URL 5: bir sın materyalleri\ training_ curriculum. htm.
- EDİNME: 13 Ocak .2012, URL 6:How to Teach a Multi-Grade Classroom | eHow.com http://www.ehow.com/how_7629738_teach-multigrade-classroom.html#ixzz1TDvO5XDM.
- ERDEM, A. R., KAMACI, S. ve AYDEMİR, T. (2005). Birleştirilmiş Sınıfları Okutan Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar: Denizli Örneği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 1 (1-2), 3-13.
- ERDEN, M. (1996). Multigraded Classes in Turkey : Improving The Quauty of Instruction. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 12:* 85-88
- FELDMAN, J., GRAY, P. (1999). Some Educational Benefits of Freely Chosen Age Mixing Among Children and Adolescents. *Phi Delta Kappan*. Vol. 80, No. 7, 507-512.
- GAUSTAD, J. (1997). Building support for multi-age education. ERIC Digest No. 114 http://www.ed.gov/databases/ERIC_Digests/ed409604.html, adresinden 18.01.2012'tarihinde indirilmiştir.
- GAYFER, M. (ED). (1991). *The multi-grade classroom: myth and reality. a Canadian study.* http://books.google.com.tr/books?id=QnI1xJbQC5UC&pg=PP7&hl=tr&source=gbs_select_ed_pages&cad=3#v=onepage&q&f=false. adresinden 15 Ocak 2012 tarihinde indirilmiştir.
- HARGREAVES, E., MONTREO, C., CHAU, N., SIBLI, M. and THANH, T. (2001). 4. Multigrade teaching in Peru, Sri Lanka and Vietnam: An Overview. *International Journal of Educational Development* 21, 499-520.
- JAKOBSON, E. (2007). *Teachers' views of multigrade classes. Estonian case.* (Unpublished Doctorate thesis). University of Tartu, Estonya.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

- KALAOJA, E. (ED.) 2002. Viewpoints on village schools and their development. A publication of the Kajaani Department of Teacher Education, University of Oulu. Series A: Research reports 2112002.
- KANNAPPEL, P. J., DEYOUNG, A. J. (1999). The Rural School Problem in 1999: A Review and Critique of the Literature. *Journal of Research in Rural Education*, 15 (2), 67-79.
- KARASAR, N., PLATTEAU, C. (1998). Birleştirilmiş Sınıf Uygulamaları. Cumhuriyetin 75. Yılında İlköğretim 1. Ulusal Sempozyumu. Ankara: 27-28 Kasım Ankara: Tekışık Yayıncılık, 160-170.
- KAYA, K., TAŞDEMİRÇİ, E. Birleştirilmiş Sınıflar İle Bağımsız Sınıflarda İlk Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların Karşılaştırmalı İncelemesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı : 19 Yıl : 2005/2 (1-26 s.)* 5
- KOCAOLUK, Ş., KOCAOLUK, F. (1994). *İlkokul Programı ve Beş Sınıfın Yıllık Planları*. İstanbul, Kocaoluk Yay. C.2, 24.Basım.
- KÖKSAL, K. (2005). *Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- LITTLE, A.W. (1995). *Multi-grade teaching - a review of research and practice* <http://www.dfid.gov.uk/Pubs/files/mulgradeteachedpaper12.pdf>. adresinden 12 Aralık 2011 tarihinde indirilmiştir.
- LITTLE, A.W. and PRIDMORE, P. (2004). *The MUSE training programme: a final evaluation*. web:<http://www.ioe.ac.uk/multigrade/fulltext/fulltextReportOct2004.pdf>. adresinden 28 Aralık 2011 tarihinde indirilmiştir.
- LITTLE, A.W. (2001). *Multigrade Teaching: Towards an International Research and Policy Agenda*. *International Journal of Educational Development* 21, 481-497.
- MASON, A. D., DOEPNER, B.R. (1998). 10. Principals' View of Combination Classes. *Journal of Educational Research*, 91(3), 160-172.
- MEB (1996). *Milli Eğitimde: Sorunlar, Reformlar, Hedefler, Projeler. Yasal Düzenlemeler. Personel Durumu*. Ankara.
- MILLER, B.A. (1991a). A Review of Qualitative Research on Multigrade Instruction. *Journal of Research in Rural Education*, 7(2), 3-12.
- MILLER, B.A. (1991b). Teaching and Learning in the Multigrade Classroom: Student Performance and Instructional Routines ERIC Clearinghouse on Rural Education and Small Schools Charleston WV.
- OĞUZKAN, A.F. (1981). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: T.D.K. Yay.
- OK, A., ÖNKOL, P. (2007). Öğretmen Yetiştirme Programlarındaki Öğretmen Adaylarının Profili. *Eğitim ve Bilim Cilt 32, Sayı 143, 13-26*.
- PAVAN, N. B. (1992). 19. The Benefits of Nongraded Schools. *Educational Leadership*, 50(2), 22-25.
- PRAT, D. (1986). 20. On the Merits of Multiage Classrooms. *Research in Rural Education*, 3(3), 111-115.
- RECEPOĞLU, E (2009).. Taşımali İlköğretim Uygulaması ve Karşılaşılan Sorunlar: Kastamonu İli Örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt:17 No:2, 427-444*

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

- SABAN, A. (2004). Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Öğretmen” Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- SAĞ, R. (2009). Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretmen Olmak. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Bahar, C.8,S. 28, 20-39.
- SAĞ, R. (2010). Etkinlik Teorisine Göre Zenginleştirilmiş Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Uygulamalarının Adayların Öğretmenlik Algısına Etkisi. *Eğitim ve Bilim*. C.35, S.158, 44-57.
- SAĞ, R., SAVAS, B. ve SEZER, R. (2009). Burdur’daki Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Özellikleri, Sorunları ve İhtiyaçları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Nisan, Cilt. 10, Sayı. 1, 37-56
- SEMERCİ, N., KEREMGİL, S., MERAL, E., PULLU, S. ve ÇETİNTAS, S. (2007). Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Yeni İlköğretim Programına İlişkin Görüşleri. *VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 499-504.
- ŞAHİN, A. E. (2003). Birleştirilmiş Sınıflar Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25,166-175.
- ŞAHİN, Ç. (2007). *Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- TAŞDEMİR, M. (2012). *Birleştirilmiş Sınıflarla Öğretim*. (Geliştirilmiş 6.Basım) Ankara: Pegem A Yayınları.
- THOMAS, C., SHAW, C. (1992). Issues in the development of multigrade schools. *World Bank Technical Paper number 172*. Washington, D.C.: The World Bank.
- UYGUR, M. ve YAPPAR-YELKEN, T. (2010). Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Uygulanan Fen ve Teknoloji Dersine (Yeni Fen Programına)Yönelik Öğrencilerin ve Öğretmenlerin Görüşleri. *Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi: 38 (2010), 01-18*
- VEENMAN, S. (1996). Effects of Multigrade and Multi-Age Classes Reconsidered. *Review of Educational Studies*, 11(3), 171–180.
- WICK, P. M. (1998) Multiage Teaching And Learning Environments: A Literature Review March 17.
- WOLFF, L., GARCIA, N. (2000). Multi-Grade Schools and Technology. *TechKnowLogia*, May/June, 17-18. www.TechKnowLogia.org. adresinden 18 Ocak 2012 tarihinde indirilmiştir.
- YILDIZ, M., KÖKSAL, K. (2009). Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Ocak, Cilt:17 No:1, 1-14.
- YILDIRIM, A., ŞİMSEK, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, (6.Basım) Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

